

Grundtvig-arkivet fasc.: 130a. 11.

Registreret af: SJ d. 12 1955.

Evt. enhedens nr.: 11.

1. Titel el. kort indholdsangivelse:

Brudstykke af forarbejde til "Tale til Folkeraadet om Dansk Kirkefrihed", 1839.

Antal sider: 8.

Antal blade: 4.

Format: kvart.

2. Papirsort (farve og evt. vandmærke): hvid.

7. Ms.' første linie: Denne Papistiske Grille kan jeg nu vist nok ...

3. Afmærkning (l. J. N. osv.): 3 prikker (dog ikke på første blad)

8. Ms.' sidste linie: mellem Livet og Loven.

4. Ortografi:

9. Tryk el. benyttelse:
Utrykt.

5. Andre ydre kriterier:

6. Indre kriterier (allusioner, citater m. m.):

10. Tidl. forskeres skønsmæssige datering(er):

11. Nr. i bibliografien:
(618)

12. Indholdsregist:

Regest.

Brudstykket begynder midt i et historisk overblik over, hvorledes gejstligheden i middelalderen og senere havde gjort sig til folkets åndelige herskere. Troen blev et pave-åg, påtvunget ved rettens sværd og helvedes ild etc. Dog var der dengang endnu ikke tale om sognebånd, men kun om den "hellige almindelige kirke" med fuld frihed for enhver til at bruge den kirke eller præst, han ønskede. (Kun indenfor klostermurene mærkedes tvang i samvittighedssager). Efter reformationen forstenede de protestantiske statskirker, al kirkelig lærdom, religion, stivnede i visse former, faste lærebøger, salmebøger osv., hver sognekirke blev "et Lukaf i det statskirkelige Tugthus". - Således stod sagen, da vor nuværende konge Fr. VI som kronprins og sin faders medregent overtog regeringen. Han styrede i antihierarkisk ånd, selv om de gamle tvangslove i det hele blev uforandrede. Megen frihed kom derved ind i kirkeskikkene og i præsternes forkyndel-

se, rationalistiske prædikener (fx. om kartoffeldyrkning) omtales. Folket benyttede sig af denne frihed, udeblev helst fra kirkerne. De unge præster antog, at denne kirkeskyhed var en følge af den gamle Kingo'ske salmebog (og ikke en følge af tidligere tiders tvang) og indførte derfor en ny salmebog, men denne skræmte yderligere almuen bort, og ved århundredets begyndelse var tomme kirker det almindeligste i købstæderne og i de fleste sjællandske landsbyer. Statskirken betragtedes som en unyttig byrde fra fortiden osv. Sogne-afsondringen uddybedes stadig under denne udvikling. - Under disse friere forhold vågnede den religiøse sans igen, og dermed opdagedes den herskende religiøse forvirring (hvor hver sognepræst fandtes at have sin egen religion; han kritiserede eller rettede på alterbog, lærebog osv.; konfirmationen, som i det 18. årh. havde været aldeles fri, var udviklet til at blive et privilegium for sognepræsterne). Iøvrigt bevarede de gamle kirkelove, bestemmelserne om at høre prædiken, at modtage sakramenterne i hver sin sognekirke.

Dette er, hvad Gr. kalder vilderedet eller ustyret i vor statskirke, med hinanden (religiøst) modsigende præster osv., strid mellem teologer af ældre og af nyere skole. Udvejen ud af alt dette må være sognebåndets løsning, ophævelsen af præstens tvangsret ved sakramenterne og konfirmationen. (Uddybes). - - Gr. omtaler nu, at kancelliet (i sin tid) indskærpede, at alle Præster nøjagtig skulde følge alterbogen, en indskærpelse, der også havde visse uheldige følger (bl.a. at visse præster frygtede, at også de andre gamle kirkelove nu påny vilde blive indskærpede). Gr. henviser til, at han i sin bog "Den danske Statskirke upartisk betragtet" (som han havde tilsendt rådet) har foreslået, at man samtidig med at løse sognebåndet også forandrede præsteeden og gav læren fri inden for bibelens og liturgiens grænser osv.

Af slutningen fremgår, at Gr.s tekst må være skrevet efter at komiteen (jf. fasc. 130a.9 her foran) havde afgivet sin betænkning. Det meste af indholdet i nærv. ms. synes Gr. ikke at have benyttet til sin bog, dog finder man i denne s. 23 omtalen af tilsendelsen af bogen "Den danske Statskirke..." til folkerådet, således som også fortalt i ms., jf. ovenfor.